

Komitet Wydawniczy:

Andrzej Baładynowicz, Andrzej Barczak, Tadeusz Boruta, Janusz Chruściel, Beata Gałek, Leszek Kania, Jarosław Stanisław Kardas, Rafał Kozak, Krzysztof Lewandowski, Violetta Machnicka (przewodnicząca), Robert Piątek, Janina Skrzyżczyńska, Stanisław Socha, Andrzej Walendziak, Paweł Żarkowski

Rada Naukowa:

Barbara Gašiorowska – Przewodnicząca (Polska), Brunon Bartz (Niemcy), Waldemar Koczkodaj (Kanada), Jana Lasicova (Słowacja), Jacek Pawłowski (Polska), Wiktor Porada (Czechy), Janusz Sztumski (Polska), Eugeniusz Wilk (Polska), Ryszard Wróblewski (Polska)

Recenzenci:

Agata Cudowska (Białystok), Stanisław Dworecki (Warszawa), Robert Gałązkowski (Warszawa), Ryszard Jakubczak (Szczytno), Jarosław Stanisław Kardas (Siedlce), Waldemar Kitler (Warszawa), Jerzy Koniczny (Poznań), Leszek F. Korzeniowski (Kraków), Janusz Kostecki (Warszawa), Wojciech Kostecki (Warszawa), Marek Leszczyński (Kielce), Kazimierz Lastawski (Warszawa), Jan Maciejewski (Wrocław), Maciej Marszałek (Warszawa), Alfreda Padzik-Graczyk (Warszawa), Janusz Płaczek (Warszawa), Robert Ptaszek (Lublin), Stanisław Sirko (Warszawa), Grzegorz Sobolewski (Warszawa), Zenon Stachowiak (Warszawa), Jadwiga Stawnicka (Katowice), Mirosław Sulek (Warszawa), Tadeusz Szczurek (Warszawa), Stanisław Śladkowski (Gdynia), Jarosław Teska (Gdynia), Zenon Trejnis (Warszawa), Bernard Wiśniewski (Szczytno), Lech W. Zacher (Warszawa), Mariusz Zieliński (Gdynia)

Redaktorzy Tematyczni:

Robert Białoskórski (Siedlce), Włodzimierz Fehler (Siedlce), Stanisław Jarmoszko (Siedlce), Romuald Kalinowski (Siedlce), Mariusz Kubiak (Siedlce), Jerzy Kunikowski (Siedlce), Ryszard Rosa (Siedlce), Aldona Trzpił (Siedlce), Konrad Walczuk (Siedlce), Adam Wielomski (Siedlce), Jarosław Wysocki (Siedlce)

Redakcja:

Redaktor Naczelny: Marian Cieślarczyk
Zastępcy Redaktora Naczelnego: Agnieszka Filipek, Andrzej W. Świdorski
Sekretarz Redakcji: Joanna Ważniewska
Redaktor Statystyczny: Agata Marcysiak
Redaktorzy Językowi: Joanna Kuć (język polski), Łukasz Ciołek (język angielski)
Redaktor Techniczny: Łukasz Ciołek

Lamanie tekstu: Michał Majuch

Projekt okładki: Klaudia Jędrzejczyk

Żaden fragment tej publikacji nie może być reprodukowany, umieszczany w systemach przechowywania informacji lub przekazywany w jakiegokolwiek formie elektronicznej, mechanicznej, fotokopii, innych reprodukcji – bez zgody posiadacza praw autorskich.

Adres Redakcji: Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach; Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa; ul. Żytnia 39, pok. 2.44; 08-110 Siedlce; PL – Polska

© Copyright by Transdyscyplinarne Centrum Badania Problemów Bezpieczeństwa im. prof. K. Bogdańskiego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach; Siedlce 2015

ISSN 2353-6608

Wydawca: Transdyscyplinarne Centrum Badania Problemów Bezpieczeństwa im. Prof. K. Bogdańskiego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach; 08-110 Siedlce, ul. Konarskiego 2
e-mail: tcbpb@uph.edu.pl;
www.bezpieczenstwo.uph.edu.pl

Druk i oprawa: ZAPOL Sobczyk sp. j.
al. Piastów 42; 71-062 Szczecin

Spis treści

Od redakcji	11
-------------------	----

Marian Cieślarczyk, Agnieszka Filipek

Część I

METODOLOGICZNE PODSTAWY BADANIA KULTURY BEZPIECZEŃSTWA NA PRZYKŁADZIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

1. Sytuacja problemowa oraz uwarunkowania zaistnienia problemu	17
2. Przedmiot badań	20
3. Cele badań	20
3.1. Cele poznawcze	20
3.2. Cele praktyczne	20
4. Problemy badawcze	21
4.1. Problem ogólny	21
4.2. Szczegółowe problemy badawcze	21
5. Metody badań oraz zastosowane techniki i narzędzia badawcze	23
6. Teren i organizacja badań oraz próba badawcza	24

Marian Cieślarczyk, Agnieszka Filipek,
Andrzej Grzywacz, Stanisław Jarmoszko, Romuald Kalinowski,
Paweł Szmitkowski, Andrzej W. Świdorski,

Część II

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI A FUNKCJONOWANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO W WYMIARZE LOKALNYM

WYNIKI BADAŃ EMPIRYCZNYCH

1. Ocena jakości funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego na szczeblu miast i powiatów	29
1.1. Kilka informacji wprowadzających oraz ogólne oceny funkcjonowania SZK	29

1.2. Ocena SZK na szczeblu miast i powiatów w warunkach „normalnych”	33
1.2.1. W zakresie <i>przewidywania</i> i <i>zapobiegania</i> różnego rodzaju zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym	33
1.2.2. W zakresie <i>przygotowania się</i> do zagrożeń i sytuacji kryzysowych	48
1.3. Jakość funkcjonowania wybranych elementów SZK na szczeblu powiatów i miast w warunkach kryzysowych w zakresie sprawnego, skutecznego i efektywnego <i>reagowania</i> na zagrożenia i sytuacje kryzysowe	64
1.4. Jakość funkcjonowania wybranych elementów SZK na szczeblu powiatów i miast w zakresie <i>odbudowywania</i> i przywracania „normalnych” warunków funkcjonowania różnych podmiotów fizycznych i prawnych	72
1.5. Czynniki warunkujące jakość funkcjonowania wybranych elementów SZK	78
1.5.1. Czynniki ludzkie	78
1.5.2. Czynniki organizacyjny, formalnoprawny i informacyjny	87
1.5.3. Czynniki materialny	95
1.6. Konkluzje	97
2. Poziom i charakter <i>kultury bezpieczeństwa</i> podmiotów objętych badaniami	98
2.1. Ogólna ocena <i>kultury bezpieczeństwa</i> podmiotów fizycznych i prawnych objętych badaniami	98
2.2. <i>Normy i wartości</i> jako elementy <i>kultury bezpieczeństwa</i>	100
2.2.1. Niektóre wskaźniki <i>norm i wartości</i> badanych środowisk	101
2.2.2. Przedmiotowe obszary <i>bezpieczeństwa</i> w systemie wartości respondentów	152
2.3. <i>Postawy</i> badanych w odniesieniu do zagrożeń i sytuacji kryzysowych	155
2.3.1. <i>Poziom wiedzy i sposoby myślenia</i> o zagrożeniach i sytuacjach kryzysowych jako elementy postaw i <i>kultury bezpieczeństwa</i> badanych	156
Administracji terenowej	156
Przedstawicieli służb	157
Pozostałych obywateli	158
Konkluzje	160
2.3.2. <i>Emocjonalny komponent postaw</i> badanych w odniesieniu do zagrożeń i sytuacji kryzysowych	163
Administracji terenowej	163
Przedstawicieli służb	164
Pozostałych obywateli	164
Konkluzje	165

2.3.3. <i>Zachowania i działania</i> podmiotów wobec zagrożeń i sytuacji kryzysowych	166
Administracji terenowej	167
Przedstawicieli służb	168
Pozostałych obywateli	170
Konkluzje	171
2.4. <i>Elementy kultury prawnej</i> podmiotów objętych badaniami	172
Przedstawicieli administracji terenowej	172
Przedstawicieli służb	173
Pozostałych obywateli	173
Konkluzje	174
2.5. Poziom i charakter kultury bezpieczeństwa podmiotów w miejscowościach objętych badaniami – <i>analiza przypadków</i> ...	175
2.6. Uwarunkowania zmian poziomu i charakteru kultury bezpieczeństwa – <i>analiza przypadków</i>	179
3. W poszukiwaniu zależności między kulturą bezpieczeństwa podmiotów objętych badaniami a jakością funkcjonowania SZK w wymiarze lokalnym	184
3.1. Jeden z możliwych sposobów poszukiwania zależności	184
3.1.1. Społeczne i kulturowe wyznaczniki oceny funkcjonowania lokalnego systemu zarządzania kryzysowego	185
3.1.2. Społeczne i kulturowe wyznaczniki ocen <i>przewidywania</i> zagrożeń i sytuacji kryzysowych	214
3.1.3. Społeczne i kulturowe wyznaczniki ocen <i>zapobiegania</i> możliwym zagrożeniom	218
3.1.4. Społeczne i kulturowe wyznaczniki ocen <i>przygotowania</i> do działań w sytuacjach kryzysowych	221
3.1.5. Konkluzje	228
3.2. Kultura bezpieczeństwa podmiotów w miejscowościach objętych badaniami a jakość funkcjonowania SZK – <i>analiza przypadków</i> ..	229
3.2.1. Kultura bezpieczeństwa a <i>ogólne oceny</i> funkcjonowania SZK w wymiarze lokalnym	230
3.2.2. Kultura bezpieczeństwa a <i>przewidywanie zagrożeń</i> i <i>zapobieganie</i> im	232
3.2.3. Kultura bezpieczeństwa a <i>przygotowywanie się</i> do sytuacji kryzysowych	234
3.2.4. Kultura bezpieczeństwa a jakość <i>reagowania</i> na zagrożenia i sytuacje kryzysowe w wymiarze lokalnym	235
3.2.5. Kultura bezpieczeństwa a <i>przywracanie</i> normalnych warunków życia (<i>faza odbudowy</i>)	237
3.2.6. Konkluzje	239
Uogólnienia, wnioski, propozycje	243
Bibliografia	257

Wykaz tabel	261
Wykaz diagramów	269
Wykaz wykresów	274
Załączniki	275

Część III

INFORMACJE – OMÓWIENIA – RECENZJE

Magdalena Rudnicka

Recenzja książki Mirosława Minkiny: <i>Sztuka wywiadu w państwie współczesnym</i> , Bellona, Warszawa 2014	297
--	-----

Adam Mateuszuk

Recenzja książki Mariusza Kubiaka: <i>Bezpieczeństwo Rzeczypospolitej w epoce Odrodzenia</i> , Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2010	305
--	-----

Dorota Zbroszczyk

Recenzja książki: <i>Elementy teorii i praktyki transdyscyplinarnych badań problemów bezpieczeństwa, Tom IV, Odkrywanie znaczeń w naukach o bezpieczeństwie</i> , red. naukowy A. Filipek, Wydawnictwo UPH, Siedlce 2015	309
--	-----